

SCI-CONF.COM.UA

INTERNATIONAL EXPERIENCE IN SCIENTIFIC RESEARCH

**PROCEEDINGS OF III INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
OCTOBER 23-25, 2025**

**CHICAGO
2025**

INTERNATIONAL EXPERIENCE IN SCIENTIFIC RESEARCH

Proceedings of III International Scientific and Practical Conference
Chicago, USA
23-25 October 2025

Chicago, USA

2025

11. **Фельдман Д. А., Поваляев О. А., Сухоруков І. Ю., Заліський С. І.** 84
ВПЛИВ БОЙОВОГО СТРЕСУ НА РИЗИК РОЗВИТКУ
АРТЕРІАЛЬНОЇ ГІПЕРТЕНЗІЇ СЕРЕД ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ:
РІВЕНЬ ІНФОРМОВАНОСТІ
12. **Цілюрик В. В., Гафт К. Л.** 88
ПОКАЗНИКИ З'ЄДНУВАЛЬНОЇ ТКАНИНИ ПАЦІЄНТІВ З
ДІАСТАЗОМ ПРЯМИХ М'ЯЗІВ ЖИВОТА ТА ГРИЖАМИ
ПЕРЕДНЬОЇ ЧЕРЕВНОЇ СТІНКИ В АСПЕКТІ ХІРУРГІЧНОЇ
ТАКТИКИ
13. **Чумак О. Ю., Шабельник О. І., Богданець О. А.** 95
АНАЛІЗ ПОПУЛЯЦІЙ ТА СУБПОПУЛЯЦІЙ ЛІМФОЦИТІВ У
НОВОНАРОДЖЕНИХ ІЗ НЕДИФЕРЕНЦІЙОВАНОЮ
ДИСПЛАЗІЄЮ СПОЛУЧНОЇ ТКАНИНИ
14. **Ячменьова Е. С., Данько Ю. С., Орловська К. В.** 101
ГЛОБАЛЬНА ЕПІДЕМІОЛОГІЯ ХВОРОБИ ГОШЕ: ОНОВЛЕНИЙ
СИСТЕМАТИЧНИЙ ОГЛЯД ТА МЕТА-АНАЛІЗ

TECHNICAL SCIENCES

15. **Bakhtiyarov S. B., Matchanov Sapobek Shokirjon ugli** 106
IMPROVEMENT OF TECHNOLOGICAL PROPERTIES OF
NATURAL MINERAL RAW MATERIALS
16. **Bakhtiyarov S. B., Matchanov Sapobek Shokirjon ugli** 111
STABILIZATION OF COTTON OIL INDICATORS ADSORPTION
PURIFICATION METHOD
17. **Balashov A.** 117
A SURVEY OF GRAPH NEURAL NETWORK ARCHITECTURES
FOR REINFORCEMENT LEARNING IN TRAFFIC SIGNAL
CONTROL
18. **Dinmukhamed Matay** 127
THE USE OF COMPUTER VISION IN THE MANAGEMENT OF
MOBILE ROBOTS
19. **Ilyas Abdir** 132
PREDICTION OF FAILURES IN MECHANICAL SYSTEMS USING
MACHINE LEARNING
20. **Kapitanova L., Riabkov V., Krytskyi D.** 138
EXPERIENCE OF USING UNMANNED FLYING MODELS IN
ASSESSING CRITICAL FLIGHT MODES OF MANEUVERABLE
AIRCRAFT
21. **Mikula D.** 142
GITOPS AS THE DELIVERY ENGINE OF PLATFORM
ENGINEERING

**ВПЛИВ БОЙОВОГО СТРЕСУ НА РИЗИК РОЗВИТКУ АРТЕРІАЛЬНОЇ
ГІПЕРТЕНЗІЇ СЕРЕД ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ:
РІВЕНЬ ІНФОРМОВАНOSTІ**

Фельдман Діана Аркадіївна

доктор філософії, асистент

Поваляєв Олексій Андрійович,

Сухоруков Ігор Юрійович,

Заліський Сергій Іванович

Студенти

Харківський національний медичний університет

м. Харків, Україна

Вступ

Артеріальна гіпертензія (АГ) є одним із найбільш поширених серцево-судинних захворювань у світі та належить до провідних факторів ризику розвитку ускладнень, зокрема гострого інфаркту міокарда, інсульту, серцевої і ниркової недостатності.

Для військовослужбовців проблема АГ має особливу актуальність, оскільки їхній організм постійно перебуває під впливом несприятливих чинників, головним з яких є бойовий стрес. Під цим поняттям розуміють сукупність психофізіологічних реакцій, що виникають у відповідь на екстремальні умови служби, загрозу життю, втрату побратимів, перевантаження та хронічне недосипання. У поєднанні з іншими факторами ризику, таких як паління, надмірне вживання кофеїну та алкоголю, відсутність повноцінного відпочинку, бойовий стрес формує умови для розвитку АГ.

Особливе значення має рівень інформованості військовослужбовців про симптоми, профілактику та методи контролю підвищеного артеріального тиску (АТ), адже своєчасне розпізнавання проблеми та правильні дії можуть попередити розвиток ускладнень. Недостатність даних щодо рівня знань військових у цій сфері обумовила актуальність проведеного дослідження.

Мета

Метою роботи було визначення рівня інформованості військовослужбовців щодо впливу бойового стресу на ризик розвитку артеріальної гіпертензії. Дослідження передбачало аналіз знань військових про гіпертензію, її прояви та профілактику, виявлення бар'єрів у контролі артеріального тиску, оцінку готовності військовослужбовців до профілактичних заходів та самоорганізації.

Матеріали та методи

У дослідженні взяли участь 32 військовослужбовці різних вікових груп і термінів служби. Опитування проводилося у формі анонімною онлайн-анкети, що складалася з 21 запитання. Вивчалися соціально-демографічні характеристики, рівень знань про АГ, фактори ризику, симптоми, частота контролю АТ, проходження навчань та інструктажів з профілактики. Методом дослідження став описовий статистичний аналіз із подальшим групуванням результатів у відсотковому співвідношенні.

Результати дослідження

Більшість респондентів – чоловіки віком 21–40 років, половина розпочала службу після 2022 року. Рівень знань про АГ: 34,4 % оцінили його як високий, 25 % – як середній, 31,3 % – як низький, а 9,4 % взагалі не мають жодних знань. Зв'язок між бойовим стресом і підвищенням АТ визнають 61,3 % військових, ще 22,6 % вважають його можливим, а 12,9 % не пов'язують стрес із гіпертензією.

Серед факторів ризику найчастіше називали надмірне вживання кави та енергетиків, куріння алкоголю (71,9 %), травми, контузії та хронічні захворювання (71,9 %), відсутність повноцінного сну відпочинку (62,5 %), постійний стрес і бойові ситуації (59,4 %), нерегулярне харчування (53,1 %), високі фізичні навантаження (43,8%), нестачу психологічної підтримки (25 %).

Знання нормальних показників АТ мають лише 33,3 % опитаних, ще 16,7 % орієнтуються «приблизно», а 33,3 % не знають нормальних значень. Контроль АТ здійснюється нерегулярно: щодня його вимірюють лише 43,8 %,

1–2 рази на тиждень –15,6 %, раз на місяць – 18,8 %, ніколи – 21,9 %. Додатково встановлено, що 53,1 % військових вже проходили навчання чи інструктаж у частині або госпіталі з профілактики АГ, 6,3 % навчалися на онлайн-курсах, 15,6% отримували інформацію лише від медиків, а 25 % взагалі не проходили такого навчання. Симптоми, що можуть бути пов'язані з підвищеним АТ, дуже часто відчувають 53,1 % респондентів, іноді – 9,4 %, рідко – 12,5 %, ніколи – 25 %. При підозрі на підвищений тиск під час служби 56,3 % продовжують виконувати роботу, 15,6 % роблять паузу та відпочивають, 9,4 % вимірюють АТ, а 18,8 % приймають ліки або звертаються до медика.

Рівень знань про симптоми гіпертонічного кризу теж недостатній: лише 43,8 % добре їх знають, 18,8 % – знають лише деякі, 9,4 % чули, але не впевнені, а 28,1 % взагалі не знають. Найчастіше з підвищеним тиском асоціювали головний біль і запаморочення (по 53,1 %), пульсацію в скронях і нудоту (по 56,3 %), шум у вухах (59,4%), задишку, носову кровотечу та біль у грудях (43,8–46,9 %). Дехто помилково відносив до симптомів підвищену температуру або алергічні реакції.

Щодо ідеї коротких «стрес-пауз» (2–3 хв. відпочинку чи дихальних вправ) у польових умовах для профілактики АГ, 51,6 % респондентів підтримали її, 6,5 % – скоріше підтримують, 12,9 % залишилися нейтральними, а 29 % вважають її неможливою.

Більшість військових (46,9 %) переконані, що регулярний контроль АТ в підрозділі має бути обов'язковим, ще 12,5 % – для груп ризику, 12,5 % – нечасто, а 28,1 % вважають це зайвим. Доступ до тонометрів у вільному доступі мають 46,9 % військових, у 15,6% вони є лише в медпунктах, ще 12,5 % мають обмежений доступ, а 25% узагалі не мають можливості вимірювати АТ.

Знання про ліки для зниження АТ обмежені: 53,1 % знають їхні приклади, 9,4 % – лише ті, що їм давали, 15,6 % чули назви, але не впевнені, а 21,9 % не знають жодного препарату. Основними джерелами інформації про АГ є медики частини чи госпіталю (68,8%), особистий досвід і поради колег (50 %), інтернет і соцмережі (34,4 %), офіційні накази й пам'ятки (31,3 %).

Вести простий щоденник контролю АТ готові 46,9 % респондентів, ще 12,5 % – за умов нагадувань, тоді як 21,9 % не готові, а 18,8 % – «скоріше ні».

На питання, що найбільше допоможе зменшити ризик АГ серед військових, 46,9 % респондентів обрали медичну освіту та лекції, 9,4% – психологічну підтримку, 18,8 % – кращу організацію відпочинку, а 25 % – доступність ліків і тонометрів.

На питання про знання впливу алкоголю та паління на ризик розвитку АГ 65,6 % відповіли, що знають і усвідомлюють ризик, 21,9 % – чули, але не дуже впевнені, а 12,5 % не знали.

Висновок

Дослідження показало, що серед військовослужбовців спостерігається недостатній рівень інформованості про артеріальну гіпертензію, її симптоми та профілактику. Більшість опитаних не здійснюють регулярний контроль артеріального тиску, а знання про фактори ризику та медикаменти є фрагментарними. Водночас простежується готовність військових до впровадження регулярних вимірювань, психологічних «стрес-пауз» та освітніх заходів. Отримані дані підтверджують необхідність комплексної програми профілактики артеріальної гіпертензії у військах, яка має включати систематичний медичний контроль артеріального тиску, навчальні інструктажі про симптоми та першу допомогу при гіпертонічному кризі, забезпечення доступності тонометрів і базових медикаментів у підрозділах, а також організацію коротких відпочинкових і антистресових практик у польових умовах. Реалізація таких заходів сприятиме зниженню ризику ускладнень, підвищенню обізнаності військовослужбовців і формуванню культури профілактики серцево-судинних захворювань.